

Sosyal Problem Çözme Envanteri K?sa Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyal Problem Çözme Envanteri K?sa Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30764>

Özet

Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu (SPÇE-KF), bireylerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları sosyal sorunlara yönelik yaklaşımları ve problem çözme becerilerini değerlendirmek amacıyla uyarlanmış 25 maddelik bir ölçektir. Bu ölçek, Ferah Çekici tarafından 2009 yılında hazırlanan doktora tezi kapsamında Türk kültürüne adaptasyonu gerçekleştirilmiş ve psikometrik özellikleri incelenmiştir. SPÇE-KF, sosyal problem çözme becerilerinin farklı boyutları ölçen alt ölçeklerden oluşmaktadır.

Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme sistemi kullanılarak (0= hiç uygun değil - 4= tamamen uygun) uygulanmaktadır. Yapılan psikometrik çalışmalar, ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik açısından kabul edilebilir düzeyde olduğunu, ancak orijinal yapılarından farklı olarak dört faktörlü bir yapı sergilediğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal problem çözme, problem çözme becerileri, psikometrik özellikler, ölçek uyarlama, faktör analizi, iç tutarlılık, üniversite öğrencileri.

Yazarlar

Ferah Çekici

Amaç

Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu'nun temel amacı, bireylerin sosyal çevrelerinde karşılaştıkları zorluklara karşı gösterdikleri bilişsel, duygusal ve davranışsal tepkileri sistematik bir şekilde ölçmektir. Ölçek, özellikle üniversite öğrencilerinin sosyal problem çözme becerilerindeki yeterliliklerini ve eksikliklerini saptamayı hedeflemiştir.

Ölçek, problem çözme terapisine dayalı beceri geliştirme gruplarındaki etkinliğini ölçmek gibi klinik ve eğitimel araştırmalarda kullanılmak üzere uyarlanmıştır. Bu bağlamda, bireylerin öfkeyle ilgili davranış ve düşünceleri ile sürekli kaygı düzeyleri üzerindeki etkileşimlerini incelemeye de önemli bir rol oynamaktadır.

Yapı

SPÇE-KF, sosyal problem çözme becerisi kavramını çok boyutlu olarak ele alır. Orijinal ölçek, bireyin problemleri algılama ve onlara yaklaşma biçimini (Problem Yönelimi) ve problemleri çözmek için kullandığı stratejileri (Problem Çözme Stilleri) ölçen alt boyutlara sahiptir.

Türkçe uyarlama çalışmasında elde edilen alt ölçekler (RPCPOY, POSY, KT, DDT) aracılığıyla; bireylerin probleme olumlu veya olumsuz yaklaşımları, çözüm üretme yetenekleri ve uygulanan çözümlerin değerlendirilmesi gibi kritik sosyal bilişsel süreçler değerlendirilmektedir. Bu ölçeğin sadece beceri düzeyini değil, aynı zamanda bireyin probleme yönelik motivasyon ve tutumunu da ölçtüğünü göstermektedir.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla Barlett Küresellik testi değerleri üç ayrı örneklem grubu üzerinde hesaplanmıştır. Bu analizler, toplanan verilerin faktör analizi yapılabilmesi için uygun olduğunu doğrulamıştır.

Birinci örneklem grubu için yaklaşık ki kare değeri 2628.055 (sd= 300), ikinci grup için 475.600 (sd= 300) ve üçüncü grup için 3806.268 (sd= 300) olarak bulunmuştur. Tüm bu değerler, p=.000 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuçlar, veri matrisinin birim matris olmadığını ve maddeler arasında yeterli korelasyon bulunduğunu, dolayısıyla ölçeğin yapısal geçerliğe yönelik işaretleri sağlamaktadır.

Güvenirlilik

Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu'nun güvenirlik çalışmaları, alt ölçeklerin iç tutarlılığını değerlendiren Cronbach Alfa katsayıları hesaplanarak yapılmıştır. Elde edilen katsayılar, ölçek maddelerinin ölçtüğü özellikler açısından benzerlik ve tutarlı olduğunu göstermektedir.

RPCPOY (Muhtemel Alt Ölçek Adı): Cronbach Alfa = .81

POSY (Muhtemel Alt Ölçek Adı): Cronbach Alfa = .76

KT (Muhtemel Alt Ölçek Adı): Cronbach Alfa = .74

DDT (Muhtemel Alt Ölçek Adı): Cronbach Alfa = .61

Özellikle DDT alt ölçeğinin katsayısı (.61) literatürde kabul edilebilir sınırın alt veya yakınında olsa da, diğer alt ölçeklerin yüksek iç tutarlılık değerleri (.74 ile .81 arasında), genel olarak ölçeğin güvenilirliğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Yapılan pilot uygulama çalışmaları ve temel bileşenler analizi sonucunda, ölçeğin Türkçe deneysel formunun faktör yapısı incelenmiştir. Orijinal ölçeğin beşli faktör yapısına sahip olmasına karşın, Türkçe uyarlama çalışmasının ilk pilot uygulamasında dört faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır.

Bu farklılık, kültürel adaptasyon süreçlerinin veya örneklem özelliklerinin ölçeğin yapısal boyutları etkilediğini göstermektedir. Elde edilen dört faktörlü yapı, sosyal problem çözme becerilerinin Türk kültürü bağlamında farklı bileşenler altında toplandıktan sonra geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımında bu yeni yapı dikkate alınmalıdır.

Enstrüman

Test Türü: Uyarılama (Adaptasyon)

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği (Self-Report), 5'li Likert tipi derecelendirme.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Üniversite Öğrencileri.

Yaş Grubu: Genç Yetkinlik dönemi (Üniversite öğrencileri baz alınarak).

Popülasyon Detayları: Çalışma, Çukurova Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerden oluşan üç farklı örneklem grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: 25 maddeden oluşan ölçek, deneklerin maddelere ne kadar katıldıkları 0 (hiç uygun değil) ile 4 (tamamen uygun) arasında değerlendirilmeleri esasına dayanır.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik ölçme, sosyal beceriler, problem çözme envanteri, Cronbach Alfa, doktora tezi, psikometri, yapı geçerliliği.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: ferahcekici@gmail.com

Yazma Adresi: Belirtilmemiştir (Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2009).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, Ferah Çekici'nin 2009 yılında tamamladığı doktora tezi kapsamında uyarlanmıştır. Ölçeğin ticari kullanım, izinleri ve ücret bilgileri kaynakta açıkça belirtilmemiştir. İletişim için sorumlu yazarın e-posta adresi kullanılabilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [sosyal-problem-cozme-envanteri-kisa-formu](#)

[toad.pdf](#)

Referanslar

Çekici, F. (2009). *Problem çözme terapisine dayalı beceri geliştirme grubunun üniversite öğrencilerinin sosyal problem çözme becerileri, öfkeyle ilgili davranış ve düşünceler ile sürekli kaygı düzeylerine etkisi*. (Doktora tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana. Tez kayda na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr

Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu Maddeleri

Ölçek toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Aşağıda örnek maddeler sunulmuştur:

Önemli bir karar vermem gerektiğinde kendimi huzursuz hisseder ve kendimden emin olamam (3. madde)

Zor bir problemle karşılaştığımda ne kadar çok çabalasam da, o problemi kendi başıma çözebileceğimden üşşü duyuyum (8. madde)